

Scenariusz zajęć w oparciu o sztukę Karoliny Szczypek *Łapacz snów*

Temat zajęć: „Nikt nie jest dla mnie...” Dlaczego jesteśmy samotni wśród bliskich?

Autor: Małgorzata Dominiczak

Adresat zajęć: uczniowie szkoły podstawowej

II etap edukacyjny: 8 klasa szkoły podstawowej

Czas realizacji zajęć: 90 minut

Cele:

Uczeń

- określa doświadczenia bohaterów;
- wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera;
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- rozwija umiejętność samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Środki dydaktyczne, materiały:

samoprzylepne karteczki indeksowe, kolorowe kartki A4, flamastry, karta pracy do podtekstowania tekstu dramatycznego (załącznik nr 1), schemat metaplanu (załącznik nr 2), fotografie ze strony www.pixabay.com, gra towarzyska *Gra na emocjach* (Wydawnictwo Nasza Księgarnia), kolorowe pastylki, rzutnik i projektor (opcjonalnie).

Formy pracy:

indywidualna i zbiorowa.

Metody i techniki pracy:

piramida priorytetów/wartości, praca z tekstem, metaplan, praca z materiałem ikonycznym, rozmowa kierowana, gra towarzyska *Gra na emocjach*.

Przebieg zajęć:

I. Faza przygotowania | 25 minut

1. Piramida priorytetów/wartości

Uczniowie zostają podzieleni na cztery zespoły. Każda grupa otrzymuje od prowadzącego dziesięć samoprzylepnych karteczek indeksowych i flamaster. Dwa zespoły zapisują wartości ważne dla młodzieży, a pozostałe dwa – dla dorosłych (na jednej karteczce można zapisać tylko jedną wartość). Następnie uczniowie mają za zadanie uhierarchizować wartości i uporządkować je od najważniejszej do najmniej ważnej, układając je w piramidę i numerując od jeden do dziesięć (gdzie jeden oznacza wartość najważniejszą, a dziesięć najmniej ważną). Po wykonaniu polecenia następuje prezentacja efektów pracy w grupach i porównanie piramid.

Uczniowie mogą dojść do różnych wniosków. Może się okazać, że hierarchie wartości i/lub same wartości młodzieży i dorosłych są podobne albo przeciwnie – różne. Sposób prowadzenia dalszej części zajęć zależy od wyników pracy grup.

2. Rozmowa kierowana i praca indywidualna

W zależności od wyników pracy nauczyciel zadaje uczniom odpowiednie pytanie:

- Dlaczego czasami tak trudno porozumieć się dzieciom i dorosłym, mimo że podobne wartości są dla nich ważne?
- Dlaczego dzieci i dorośli wyznają różne wartości?

Zadanie każdego ucznia polega na zapisaniu odpowiedzi na pytanie oraz podaniu powodów, dla których dzieciom i dorosłym trudno się porozumieć (nawet jeśli prowadzący zada drugie pytanie). Następnie chętni uczniowie prezentują wyniki swojej pracy.

II. Faza realizacji | 45 minut

1. Praca z fragmentami tekstu sztuki Karoliny Szczypek

Zespoły otrzymują karty pracy do podtekstowania (załącznik nr 1). Uczniowie wspólnie zapisują obok wypowiedzi bohaterów ich prawdopodobne uczucia, myśli i ukryte intencje (mowa wewnętrzna). Po wykonaniu zadania grupy prezentują wyniki swojej pracy.

Wybór fragmentów sztuki do podtekstowania zależy od prowadzącego. W załączniku podano przykładowe wypowiedzi postaci, które można wykorzystać w czasie zajęć. Można te materiały podzielić i tylko niektóre fragmenty dać

grupom do przeanalizowania (poszczególne fragmenty zostały tu oddzielone grubą granatową linią).

Ważne jest poprowadzenie prezentacji wyników pracy zespołów tak, aby pokazać, że wypowiedzi postaci nie zawsze są spójne z ich myślami i uczuciami. Dzięki temu zadaniu uczniowie powinni dojść do wniosku, że czasami trudno nazwać swoje uczucia, zdiagnozować własny stan emocjonalny i podzielić się swoimi emocjami z bliskimi.

2. Praca metodą metaplanu

Każdy zespół otrzymuje arkusz ze schematem metaplanu (załącznik nr 2). Zadanie uczniów polega na tym, aby na podstawie zadania pierwszego z fazy realizacji dokonać analizy relacji rodzinnych Michaliny. Uczniowie, pracując w grupie, zastanawiają się, jak wyglądają relacje nastolatki z poszczególnymi członkami rodziny, jakie powinny być, dlaczego te relacje są takie, a nie inne, po czym zapisują wnioski z przeprowadzonej analizy. Po wykonaniu zadania następuje prezentacja efektów pracy w grupie.

3. Praca z materiałem ikonicznym

Uczestnicy zajęć stoją w kręgu, prowadzący układa na stole różne fotografie. Każdy uczeń wybiera obraz, który kojarzy mu się z relacjami rodzinnymi Michaliny, i uzasadnia swój wybór.

Ważne, aby prowadzący przygotował więcej zdjęć, niż jest uczestników zajęć – każdy uczeń powinien mieć możliwość swobodnego wyboru. Grafiki nauczyciel może pobrać i wydrukować np. ze strony www.pixabay.com. Fotografie nie muszą w sposób oczywisty łączyć się z problematyką sztuki.

Z fazy realizacji uczniowie nie muszą wykonać wszystkich zadań, można dokonać wyboru między zadaniem drugim a trzecim.

III. Faza podsumowania | 20 minut

1. Wykorzystanie Gry na emocjach

Uczniowie pracują w tych samych grupach. Każda osoba otrzymuje pięć kart z symbolami, następnie jedna osoba z zespołu pyta: „Jak się czuję, gdy np. spóźnię się na autobus?”. Każda osoba z grupy wybiera kartę, która jej zdaniem najlepiej pasuje do odpowiedzi na zadane pytanie i kładzie ją na środku stołu rewersem do góry. Osoba zadająca pytanie tasuje karty, odwraca i wybiera spośród nich tę, która najlepiej oddaje jej uczucia i emocje. Osoba, do której należała karta, zdobywa punkt. Gra kończy się, gdy któryś z graczy zdobędzie trzy punkty.

Dzięki tej grze uczniowie nazywają swoje uczucia, analizują swoje stany emocjonalne w poszczególnych sytuacjach. Prowadzący zajęcia może wyświetlić film z instrukcją, aby uczestnikom łatwiej było zrozumieć zasady gry. Szczegółowa instrukcja została udostępniona przez wydawnictwo na stronie: https://bit.ly/instr_gne. Jeżeli prowadzący nie dysponuje dostateczną liczbą egzemplarzy gry, może wykonać własne karty z symbolami.

2. Ewaluacja

Na zakończenie zajęć chętni uczniowie losują tzw. kolorowe pastylki i odpowiadają na zadane pytania lub kończą zdania, np.:

- Po zajęciach potrafię...
- Dziś poznałam(-łem) słowo ..., które oznacza...
- Wcześniej nie wiedziałam(-łem), że...
- Co było dla mnie łatwe?
- Co było dla mnie trudne?
- Zrozumiałam(-łem), że...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Przypomniałam(-łem) sobie, że ...

Prowadzący może samodzielnie przygotować karteczki i wpisać własne/ dodatkowe pytania/zdania do dokończenia.

Karolina Szczypek
*Łapacz snów***Ukryte uczucia, myśli postaci**
(mowa wewnętrzna)**KOBIETA ZWANA MATKĄ**

halo
otwieraj
michalina
u siebie nie jesteś
słyszysz
raz dwa otwieraj
otwieraj
(...)
powiedziałam otwieraj
co za dziewczucha

MICHALINA LAT 13

idź stąd
idź
(...)
nie chcę cię tutaj
nie wejdiesz
nie możesz
to jest mój zamek
natychmiast odejść od drzwi
i przestań mi gotować
na zawsze
wolę umrzeć od maka niż jeść
twoje ogórkowe
i makarony niby zdrowe jak się uczysz
gotować
ale z taką ilością śmietany
(...)
idź stąd
słyszę cię jak oddychasz
słyszę to wyraźnie
to jest mój pokój
i mam prawo tu być
i nie muszę ci otwierać
ty też nie robisz tego co ja chcę

*OJCIEC CO NIE MA GŁOSU stoi pod
drzwiami pokoju MICHALINY LAT 13.
przykłada twarz do drzwi i słucha. w dłoni
trzyma kartkę z napisem: kochanie co byś
chciała zjeść?*

MICHALINA LAT 13

tato wiem że to ty
widzę cię przecież
nie schowasz się przede mną
nie mogę cię teraz przytulić
a czuję że jesteś smutny
choć nie umiesz mi o tym powiedzieć
(...)
ale nie mogę cię przytulić
powodów jest kilka
są drzwi zamknięte a ja tu zostanę na zawsze
przytulenie przez drzwi jest trudne
ale może nie niemożliwe
ale nie chce mi się teraz wstać
(...)
też tak czasem masz
że nie wstajesz wiele miesięcy
czytasz gazety z zamkniętymi oczami
a potem nie pamiętasz co tam było napisane
(...)
nie muszę być twoją asystentką
ani twoją adwokatką
mimo iż będę nią w przyszłości po prostu
i teraz powinnam uczyć się angielskiego
a nie dyskutować z tobą przez drzwi
jeśli chcę być kimś w życiu kiedyś
a jest tak szansa że chcę
to nie powinnam z wami w ogóle rozmawiać
(...)
a może chcę wam zrobić na złość
choć bywam miłą dziewczynką
nie mogę cię teraz przytulić
ponieważ rozprawkę o
książkach jako drogowskazię
moralnym kazałeś mi pisać
z myślą o nauczycielce
byleby tylko się nie buntować
i nie pokazywać własnego zdania
i myśli
i uczuć
i obaw
i marzeń
bo szkoła nie od tego jest
przecież
(...)
nie mogę cię przytulić również dlatego
że ryzyko jest zbyt duże

ktoś to zobaczy
w naszym malutkim domku
i też będzie chciał
a ten ktoś nie umie przytulać
bo przytulania uczą rodzice
a mama mojej mamy
nie potrafiła
(...)
idź już
bo to jest więcej niż przykre
że stoisz tutaj
taki stary i smutny
i nie wiesz jak ze mną rozmawiać
bo jestem dziewczynką
i mam 13 lat
udajesz że wiesz
wciąż myśląc że hannah montana
to moja idolka
to jest nawet słodkie
i jak myślisz że krindź
to jakiś młodzieżowy ultra popularny zespół
tak bardzo nic nie wiesz

MICHALINA łączy się przez video chat. na ekranie pojawia się kobieca twarz.

STARSZA SIOSTRA

hejooo
cześć michasia
co słycać

MICHALINA LAT 13

cześć
a wszystko dobrze
dzwonię żeby ci powiedzieć
że pada śnieg
nie wiem czy też go masz
i jest taki piękny
widzisz?
i czy ty pamiętasz bałwana
tego co robiłyśmy kiedyś
jak śnieg był ostatni raz tutaj
on był mojego wzrostu
z szalikiem z rajstop kolorowych
pamiętasz?
(...)

a dobrze
wszystko dobrze
nie no są rodzice
chyba
a czy ty przyjedziesz na moje urodziny
(...)
będziesz?

STARSZA SIOSTRA

tak
to jeszcze mnóstwo czasu do marca
ale chcę być na twoich urodzinach
michasia czy ty jesteś smutna

MICHALINA LAT 13

nie
jest dobrze
wszystko dobrze
bardzo dobrze
mam tylko zadanie z polskiego
(...)
opis domu marzeń

MICHALINA LAT 13

gdybym pisała opowiadanie
dzień z życia moich rodziców
to opisałabym wszystkie przekleństwa
które znam
przecież to też są słowa
i to ważne
jak nie najważniejsze
przynajmniej wiadomo że ludzie są ludźmi
a nie osobami których życie nas nic nie
obchodzi
i nas nie dotyczy
i nawet nie chce nam się czytać o nich
bo jak są emocje
to wiadomo że ktoś kogoś kocha lub
nienawidzi
jak w porządnym serialu
prawda józefina?

JÓZEFINA KOT

jak w historii o hannah baker

MICHALINA LAT 13

dokładnie

albo w euforii

jak w historii której oglądania

zakazał mi mój ojciec

mój własny ojciec

żebym może przypadkiem

się nie dowiedziała

co to jest depresja zanim

zacznę ją mieć

albo zaczną podejrzewać kto ją ma

albo w ogóle dowiem się co to może być

i jak się może skończyć

ukrywanie przez rodziców

rzeczy o których już i tak wiemy jest takie

zabawne

1. Jakie są?

2. Jakie być powinny?

Relacje rodzinne
Michaliny

3. Dlaczego nie są takie, jakie być powinny?

4. Wnioski
(co można by zrobić, aby relacje rodzinne dziewczynki się poprawiły?)